

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 655/2022-79

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti občianskeho združenia **Mestský športový klub Tatran Spišské Vlchy „v konkurze“**, Hornádska 49, Spišské Vlchy, IČO 35 554 665, zastúpeného JUDr. Ivanou Orosovou, advokátkou, Slovenská 77/42, Gelnica, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 4CoKR/23/2022-1696 z 11. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 655/2022-19 z 24. novembra 2022 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) namietajúcu porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“). Súčasne nevyhovel návrhu sťažovateľa na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

II.

Skutkové východiská

2. Okresný súd Košice I (ďalej len „okresný súd“) na základe veriteľského návrhu [REDACTED] [REDACTED] (ďalej aj „navrhovateľ“) v poradí prvým uznesením č. k. 26K/21/2018 zo 17. januára 2019 vyhlásil konkurz na majetok sťažovateľa. Navrhovateľ daroval

sťažovateľovi sumu 53 400 eur a neskôr žiadal o vrátenie daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka z dôvodu údajne neadekvátneho správania. Navrhovateľ postúpil časť svojej jedinej spornej pohľadávky v sume 30 000 eur na [REDAKOVANÉ] zmluvou o postúpení pohľadávky z 1. júna 2018.

3. Sťažovateľ podal proti uvedenému uzneseniu vo výroku o vyhlásení konkurzu odvolanie. V odvolaní namietal, že navrhovateľ účelovo postúpil časť pohľadávky, aby splnil formálne podmienky na podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu. Keďže sťažovateľ nemal žiadnych iných veriteľov, navrhovateľ bol nútený postúpiť časť pohľadávky na [REDAKOVANÉ], ktorá je personálne prepojená s navrhovateľom prostredníctvom [REDAKOVANÉ]. Ten je zakladateľom navrhovateľa a súčasne jediným spoločníkom a konateľom [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ neuznáva pohľadávku navrhovateľa ani pohľadávku [REDAKOVANÉ], v plnom rozsahu ich popiera a tvrdí, že o nich môže rozhodnúť výlučne civilný súd v sporovom konaní.

4. Krajský súd na základe odvolania dlžníka uznesením zo 14. augusta 2019 zrušil uznesenie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a súčasne uložil súdu posúdiť, či sú splnené predpoklady na vyhlásenie konkurzu, či je daná pluralita veriteľov s prihliadnutím na to, či postúpenie časti pohľadávky pred podaním návrhu na konkurz bolo šikanóznym konaním veriteľa dlžníka a či postup navrhovateľa nie je možné považovať za výkon práva odporujúci dobrým mravom.

5. Okresný súd v poradí druhým uznesením z 20. decembra 2019 vyhlásil konkurz na majetok sťažovateľa. Proti tomuto uzneseniu sťažovateľ podal odvolanie, v ktorom opäť poukázal na nesplnenie podmienok na vyhlásenie konkurzu s dôrazom na umelo vytvorenú pluralitu veriteľov ako jednej z podmienok na vyhlásenie konkurzu.

6. Krajský súd na základe odvolania sťažovateľa uznesením z 29. októbra 2020 zrušil uznesenie o vyhlásení konkurzu a uložil súdu prvej inštancie postupovať v zmysle § 19 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“ alebo „ZKR“) a následne posúdiť, či sú splnené predpoklady na vyhlásenie konkurzu.

7. Okresný súd uznesením zo 14. decembra 2020 vydaným sudcom JUDr. Júliusom Tóthom opäť uložil dlžníkovi povinnosť do 20 dní od doručenia uznesenia vyjadriť sa k návrhu na vyhlásenie konkurzu a osvedčiť svoju platobnú schopnosť. Súčasne predvolal dlžníka a upovedomil jeho veriteľov o termíne pojednávania na účel osvedčenia platobnej schopnosti dlžníka nariadeného na 9. február 2021.

8. Následne súd prvej inštancie uznesením z 2. júla 2021 povolil veriteľovi [REDAKOVANÉ] pristúpiť do konkurzného konania ako navrhovateľovi v 2. rade. [REDAKOVANÉ] nadobudla zmluvou o postúpení pohľadávky od [REDAKOVANÉ] pohľadávku označenú ako „cestovné“ v sume 745,20 eur, ktorú sťažovateľ neuznáva v celom rozsahu a považuje ju za spornú.

9. V poradí tretím uznesením okresného súdu č. k. 26K/21/2018 z 10. januára 2022 (zverejneným v Obchodnom vestníku č. 9/2022 14. januára 2022) bol vyhlásený konkurz na majetok sťažovateľa. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd sťažnosťou napadnutým rozhodnutím potvrdil uznesenie okresného súdu z 10. januára 2022 vo výroku o vyhlásení konkurzu ako vecne správne,

keď sa stotožnil so správnymi skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie, ako aj právnym posúdením veci.

III.

Argumentácia sťažovateľa

10. Napadnuté rozhodnutie bolo vydané v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Ragana a sudcov JUDr. Zdenky Kohútovej a JUDr. Júliusa Tótha. V predmetnej konkurznej veci na súde prvej inštancie bolo uznesenie č. k. 26K/21/2018 zo 14. decembra 2020 vydané práve menovaným sudcom JUDr. Júliusom Tóthom. Podľa sťažovateľa je neprípustné, aby sudca, ktorý vo veci rozhodoval na prvom stupni, v akomkoľvek štádiu konania rozhodoval vo veci aj ako člen senátu odvolacieho súdu.

11. Sťažovateľ považuje napadnuté rozhodnutie za nesprávne a je toho názoru, že v danej konkurznej veci nie sú splnené podmienky na vyhlásenie konkurzu. Súčasne namieta, že krajský súd sa v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal s jeho podstatnými odvolacími námietkami. Podstatnou odvolacou námietkou bolo, že napriek predloženým dôkazom a uvádzaným skutočnostiam okresný súd nezohľadnil pri svojom rozhodovaní evidentnú snahu navrhovateľa, správcu nadácie [REDAKOVANÉ] a následne aj navrhovateľa v 2. rade poškodiť dlžníka a zabezpečiť vyhlásenie konkurzu na jeho majetok. Je zrejmé, že postup zabezpečenia plurality veriteľov ako podmienky na vyhlásenie konkurzu bol ponechaný na vôli jedinej osoby, ktorou je [REDAKOVANÉ].

IV.

Vyjadrenia krajského súdu, zúčastnených osôb a replika sťažovateľa

IV.1. Vyjadrenie krajského súdu:

12. Podľa krajského súdu JUDr. Július Tóth v zmysle rozvrhu práce okresného súdu podpísal uznesenie zo 14. decembra 2020 namiesto neprítomného zákonného sudcu, ktorého zastupoval pre jeho neprítomnosť. Uvedené uznesenie je svojou povahou procesným uznesením podľa § 19 ods. 1 písm. a) ZKR, ktoré predstavuje výzvu pre dlžníka, aby sa vyjadril k veriteľskému návrhu na vyhlásenie konkurzu a zároveň osvedčil svoju platobnú schopnosť. Pre toto štádium konkurzného konania je charakteristické, že konkurzný súd musí rozhodnúť v rámci zákonom prísne stanovených procesných lehôt. Z obsahu spisu pritom nevyplýva, že by sa sudca JUDr. Július Tóth ako sudca okresného súdu oboznámil so skutkovým stavom veci (v takej miere), že mal možnosť vnímať, ako aj hodnotiť dôkazy z hľadiska preukázania skutočností, ktoré boli (sú) predmetom dokazovania celkovejšie ako sudca odvolacieho súdu (zvyšní členovia senátu), ktorý sa s týmito dôkazmi oboznamuje až prostredníctvom vykonaných dôkazov, ktoré tvoria obsah spisu súdu prvej inštancie. Sudca JUDr. Július Tóth v označenej konkurznej veci nevykonával dokazovanie a ani nerozhodoval vo veci samej. Jeho jediným úkonom na okresnom súde bolo v rámci zachovania príslušných procesných lehôt v konaní vydanie procesnej výzvy (vo forme uznesenia) pre dlžníka, aby sa vyjadril k návrhu a osvedčil svoju platobnú schopnosť. Obsah uznesenia, ktoré sa vydáva v každom konkurznom konaní začatom na návrh veriteľa, je určený ustanovením § 19 ods. 1 písm. 1a) ZKR, sudca jeho obsah nemôže meniť ani určovať. Vykonaním procesného úkonu, ktorý nepredstavuje oboznámenie sa so skutkovým stavom veci, nie je naplnená

hypotéza § 49 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), keďže zo strany JUDr. Júliusa Tótha nedošlo k prejednaniu a rozhodnutiu sporu na súde inej inštancie.

13. Ku kritike o nevysporiadaní sa s odvolacími námietkami sťažovateľa o nesplnení podmienok na vyhlásenie konkurzu krajský súd poukázal na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia (body 50 až 64), v ktorých odvolací súd uviedol, na základe čoho dospel k záveru, že podmienky pre vyhlásenie konkurzu na majetok sťažovateľa boli splnené vrátane existencie plurality veriteľov. Nebolo sporné, že veritelia dlžníka sú personálne a majetkovo prepojení s osobou [REDAKOVANÉ]. Pohľadávky navrhovateľov nepredstavujú pre účely konkurzu tzv. jednu pohľadávku, teda pluralita veriteľov bola zachovaná, keďže pohľadávka navrhovateľa v 2. rade bola odlišná od pohľadávky navrhovateľa v 1. rade. Pohľadávky navrhovateľov majú odlišný právny dôvod vzniku, teda ide o samostatné pohľadávky, ktoré vznikli rôznym veriteľom ako samostatným subjektom práva. Ústavnú sťažnosť preto krajský súd považuje za nedôvodnú.

IV.2. Vyjadrenia zúčastnených osôb:

14. Zúčastnené osoby (navrhovatelia v konkurznej veci, pozn.) vo svojom vyjadrení zhodne argumentujú v prospech záveru po splnení podmienky plurality veriteľov. Z konkurzného spisu je tiež evidentné, že zo strany dlžníka neboli uskutočnené odvody príslušnému daňovému úradu, platby Sociálnej poisťovni ani zdravotným poisťovniam z uskutočnených platieb trénerom a funkcionárom klubu. Dlžník zničil účtovníctvo spreď roku 2017, aby nebolo možné skontrolovať výdaje, náklady a platby ani majetok, ktorý sa prevádzal antيداتovane. Pluralita veriteľov je reálna a nespochybniteľná, pretože existuje viacero pohľadávok z rôznych právnych titulov, ktoré boli riadne posúdené konkurzným súdom. Veritelia si svoje pohľadávky prihlásili v zmysle príslušnej právnej úpravy, dlžník ich nikdy nepoprel a nevyužil svoje právo ich spochybníť. Spochybňovanie práva na postúpenie pohľadávky na [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], ktorá má túto činnosť v predmete podnikania, je ukázkou účelovosti a zavádzania súdov zo strany dlžníka. Právne predpisy takéto postup nezakazujú, finančné, účtovné a iné predpisy to reflektujú a odrážajú v oceňovaní osobitnými postupmi, keďže takéto postúpenie je považované za štandardný nástroj v rámci podnikania. K obsadeniu súdu uviedli, že zo strany sudcu JUDr. Tótha išlo len o procesný úkon v zastúpení. Nedošlo teda k žiadnemu (ani procesnému) rozhodnutiu vo veci týmto sudcom, k žiadnemu dokazovaniu a zastupujúci sudca vykonal len neodkladné úkony na zabezpečenie plynulosti konkurzného konania. Nedôvodnou je i námietka dlžníka, že krajský súd sa nevysporiadal s jeho odvolacími námietkami. Nesúhlasia ani s tvrdením, že ak jedna osoba pôsobí vo viacerých spoločnostiach/subjektoch, v ktorých má majoritnú účasť, tak by nemala rozhodovať. Došlo by tým k popretiu ústavného práva vlastniť majetok a podnikáť. Navrhovatelia považujú ústavnú sťažnosť za nedôvodnú a navrhujú ju odmietnuť.

IV.3. Replika sťažovateľa:

15. Podľa sťažovateľa uznesenie krajského súdu z 29. októbra 2020, ktorým bolo zrušené uznesenie okresného súdu z 20. decembra 2019 o vyhlásení konkurzu, nadobudlo právoplatnosť 12. novembra 2020. Uznesenie okresného súdu, ktoré na predmetné uznesenie nadväzovalo, bolo vydané až 14. decembra 2020. Vzhľadom na mesačný časový odstup medzi rozhodnutiami je evidentné, že zákonná lehota 5 dní nebola dodržaná, čo vyvracia naliehavosť neodkladného zastúpenia sudcov pre krátkosť zákonných lehôt. Sudca JUDr. Július Tóth počas zastupovania sudcu JUDr. Róberta Zsigu mal možnosť a vzhľadom aj na dĺžku zastupovania povinnosť sa s vecou celkovejšie

oboznámiť. Keďže v predmetnej veci išlo v poradí o druhé rozhodnutie krajského súdu, menovaný sudca sa musel s predmetným rozhodnutím oboznámiť, preštudovať ho a rozhodnúť o danom postupe. Podotkol, že po vydaní v poradí prvého zrušujúceho uznesenia krajského súdu zo 14. augusta 2019 nebol zo strany okresného súdu nariadený postup v zmysle § 19 ods. 1 ZKR. Podľa sťažovateľa menovaný sudca má byť vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci v odvolacom konaní, aj keď nerozhodoval o veci meritórne. Zotrval na názore, že v danej veci nie sú splnené podmienky pre vyhlásenie konkurzu, najmä pokiaľ ide o splnenie podmienky plurality veriteľov, a krajský súd sa nevysporiadal s jeho podstatnými odvolacími námietkami.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

16. Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi z dôvodu, že vec na odvolacom súde prejednával sudca, ktorý mal byť z jej rozhodovania vylúčený, keďže vec rozhodoval na súde prvej inštancie. Porušenie práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie sťažovateľ odôvodňuje nesprávnosťou napadnutého rozhodnutia, pretože podmienky na vyhlásenie konkurzu v jeho veci splnené neboli. Súčasne namieta, že krajský súd sa v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal s jeho podstatnými odvolacími námietkami.

V.1. K námietke porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy:

17. Podľa § 19 ods. 1 ZKR ak sa konkurzné konanie začalo na návrh veriteľa,

a) súd do 5 dní od začatia konkurzného konania

1. odošle dlžníkovi do vlastných rúk rovnopis návrhu spolu s uznesením, ktoré obsahuje najmä 1a. výzvu, aby sa do 20 dní od jeho doručenia vyjadril k návrhu a osvedčil svoju platobnú schopnosť; najmä aby predložil

1aa. zoznam všetkých svojich peňažných záväzkov, s ktorých plnením bol v deň začatia konkurzného konania 30 dní v omeškani,

1ab. zoznam všetkých svojich bankových účtov s prehľadom zostatkov v deň začatia konkurzného konania,

1ac. informáciu o stave hotovosti v deň začatia konkurzného konania a v deň predloženia tejto informácie súdu,

1ad. zoznam pohľadávok, pri ktorých možno s odbornou starostlivosťou predpokladať, že budú uhradené najneskôr do 30 dní od začatia konkurzného konania,

1b. poučenie, že inak súd vyhlási na jeho majetok konkurz,

1c. poučenie o trestnoprávných následkoch neplnenia si povinnosti v konkurze,

2. určí termín pojednávania, na ktoré predvolá dlžníka a o ktorom upovedomí veriteľov označených v návrhu; predvolanie, ako aj upovedomenie súd doručí zverejnením v Obchodnom vestníku; dlžníkovi predvolanie doručí aj iným spôsobom; termín pojednávania súd určí tak, aby sa konalo najneskôr do 70 dní od začatia konkurzného konania,

3. vyzve dlžníka na vyjadrenie, či súhlasí, aby súd rozhodol vo veci vyhlásenia konkurzu bez pojednávania; ak tak dlžník urobí, súd zruší termín pojednávania a rozhodne bez pojednávania; rovnako postupuje aj vtedy, ak sa má za to, že dlžník svoju platobnú schopnosť neosvedčil...

18. Podľa § 196 ZKR ak tento zákon neustanovuje inak, na začatie konkurzného konania, na konkurzné konanie... sa primerane použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku.

19. Podľa § 49 ods. 1 CSP sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezáujatosti.

20. Podľa § 49 ods. 2 CSP vylúčený je i sudca, ktorý prejednával a rozhodoval ten istý spor na súde inej inštalcie.

21. Dôvod na vylúčenie sudcu JUDr. Júliusa Tótha z rozhodovania na odvolacom súde má podľa sťažovateľa spočívať v jeho rozhodovaní na súde prvej inštalcie, kde síce nerozhodoval o veci meritorne, ale vzhľadom na v poradí druhé zrušujúce rozhodnutie krajského súdu menovaný sudca sa musel s predmetným rozhodnutím oboznámiť, preštudovať ho a rozhodnúť o ďalšom postupe.

22. Už judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z obdobia účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) formulovala právny názor, podľa ktorého skutočnosť, že sudca bol na súde nižšieho stupňa v určitej právnej veci zákonným sudcom bez toho, že by sa podstatným procesným spôsobom podieľal na rozhodovaní vo veci, bez ďalšieho nemožno považovať za dôvod jeho vylúčenia z prejednávania a rozhodovania veci na súde vyššieho stupňa podľa § 14 ods. 2 OSP... Pojem rozhodovania v zmysle ustanovenia § 14 ods. 2 OSP nie je možné stotožňovať iba s rozhodovaním vo veci samej a sudca je podľa tohto ustanovenia vylúčený aj vtedy, ak (len) procesne pôsobil v konaní na súde iného stupňa v takom kvalitatívnom a kvantitatívnom rozsahu, že získal o veci vedomosť takej povahy, že to vyvoláva pochybnosť o vnútornej nezávislosti súdnych inštalcií, o legalite aplikovaných poznatkov a vo svojich dôsledkoch aj pochybnosť o jeho sudcovej nestrannosti (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 8Nc/40/2014). Na súde vyššieho stupňa treba za vylúčeného považovať nielen sudcu, ktorý na súde nižšieho stupňa vo veci rozhodoval, ale aj sudcu, ktorý na súde nižšieho stupňa vo veci pôsobil vo významnom procesnom rozsahu, napr. tak, že vykonával dokazovanie (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6Cdo/279/2019, porovnaj aj uznesenia č. k. 1Nc/42/2011 a č. k. 1Nc/12/2012).

23. Z citovanej pomerne konštantnej judikatúry možno vyvodit', že skutočnosť, že sudca bol zákonným sudcom na jednej inštalcii, ak potom rozhodoval na inom stupni v časti konania na inej inštalcii, sama osebe neznamená, že by bol v konaní na inej inštalcii v danej veci vylúčený. Na rozhodnutie, či sudca JUDr. Július Tóth rozhodoval na odvolacom súde ako vylúčený sudca, bolo potrebné určiť, či jeho činnosť v predmetnej veci ako zastupujúceho sudcu okresného súdu naplnila znaky rozhodovania a prejednávania sporu podľa ustanovenia § 49 ods. 2 CSP.

24. Zo zrušujúceho uznesenia krajského súdu z 29. októbra 2020 vyplýva, že dôvodom zrušenia odvolaním napadnutého uznesenia o vyhlásení konkurzu bola skutočnosť, že súd prvej inštalcie po zrušení v poradí prvého uznesenia o vyhlásení konkurzu na dlžníka nepostupoval v zmysle § 19 ods. 1 ZKR, keď po vrátení veci sa jeho procesný postup v konaní prakticky obmedzil iba na vydanie ďalšieho rozhodnutia o vyhlásení konkurzu. Absenciu postupu konkurzného súdu podľa § 19 ods. 1 ZKR po zrušení rozhodnutia súdu prvej inštalcie odvolacím súdom pritom nie je možné zhojiť s poukazom na to, že súd tak postupoval po doručení návrhu na konkurz a pred prvým rozhodnutím o vyhlásení konkurzu z dôvodu, že rovnaký postup je potrebné zopakovať aj po zrušení rozhodnutia o vyhlásení konkurzu odvolacím súdom. Pochybenie súdu prvej inštalcie

odvolací súd vzhliadol aj v tom, že konkurzný súd až s rozhodnutím vo veci zaslal dlžníkovi stanovisko navrhovateľa, na ktoré dlžník nemal možnosť v priebehu konania reagovať. Odvolací súd preto napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Krajský súd uložil súdu prvej inštancie opätovne konať a rozhodnúť tak, aby neporušil právo strán na spravodlivý proces, t. j. neodňal im možnosť konať pred súdom s tým, že vady konania spočívajúce v procesnom postupe súdu odstráni súd prvej inštancie v novom konaní postupom podľa § 19 ods. 1 ZKR a následne posúdi, či sú splnené predpoklady na vyhlásenie konkurzu. Z dôvodu, pre ktorý odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie zrušil, nezaoberal sa vecnými námietkami odvolateľa (dlžníka, pozn.).

25. Okresný súd, konajúci zastupujúcim sudcom JUDr. Júliusom Tóthom, súc viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, postupoval v zmysle § 19 ods. 1 ZKR a uznesením zo 14. decembra 2020 uložil dlžníkovi, aby sa v lehote 20 dní od doručenia uznesenia vyjadril k návrhu na vyhlásenie konkurzu a osvedčil svoju platobnú schopnosť spôsobom uvedeným vo výrokovej časti rozhodnutia (body I a II) a zároveň vyzval dlžníka, aby sa v lehote 20 dní od doručenia uznesenia vyjadril, či súhlasí, aby súd rozhodol vo veci vyhlásenia konkurzu bez pojednávania (bod III), pričom ak tak dlžník urobí, súd zruší termín pojednávania a rozhodne bez pojednávania; rovnako bude súd postupovať aj vtedy, ak je toho názoru, že dlžník svoju platobnú schopnosť neosvedčil.

26. V nadväznosti na vydanie uznesenia zo 14. decembra 2020 zastupujúci sudca v súlade s ustanovením § 19 ods. 1 písm. a) bodu 2 ZKR predvolal na pojednávanie dlžníka a upovedomil o nariadení pojednávania aj veriteľov označených v návrhu na vyhlásenie konkurzu s tým, že pojednávanie určil na 9. február 2021.

27. Z okolností prípadu sťažovateľa vyplýva, že zastupujúci sudca JUDr. Tóth vydaním procesného uznesenia, ktorého obsahové náležitosti upravuje ZKR v ustanovení § 19 ods. 1 písm. a), a určením termínu pojednávania len odstránil nedostatky v procesnom postupe súdu vytknuté odvolacím súdom, ktoré boli aj dôvodom zrušenia v poradí druhého uznesenia o vyhlásení konkurzu. Samotné vydanie formalizovaného procesného uznesenia, ktorého náležitosti taxatívne vymedzuje ZKR, a určenie termínu pojednávania nepredpokladá nutnosť hlbšieho oboznámenia sa s vecou, najmä ak ani odvolací súd vzhľadom na dôvod zrušenia rozhodnutia súdu prvej inštancie spočívajúci v nedostatkoch procesného postupu súdu sa nezaoberal vecnými námietkami dlžníka. Sudca JUDr. Tóth vec neprejednával (na pojednávaní, pozn.) ani nerozhodoval. Za týchto okolností nie je možné dospieť k záveru, že JUDr. Július Tóth ako člen senátu rozhodoval vo veci na odvolacom súde ako vylúčený sudca. Podľa ústavného súdu napadnutým rozhodnutím preto nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy.

V.2. K námietke porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

28. Sťažovateľ nesúhlasí s názorom krajského súdu o splnení podmienok na vyhlásenie konkurzu a namieta, že krajský súd sa v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal s jeho podstatnou odvolacou námietkou atakujúcou postup zabezpečenia plurality veriteľov.

29. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

30. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že materiálnymi podmienkami pre vyhlásenie konkurzu je platobná neschopnosť, pluralita veriteľov a dostatok majetku dlžníka. Súd pri osvedčovaní platobnej schopnosti neprihliada na záväzky, pri ktorých dlžník osvedčil ich spornosť. Dlžník okrem uvedeného musí mať aspoň dvoch veriteľov a zároveň nie je schopný plniť 30 dní po lehote splatnosti viac ako jeden, teda najmenej dva peňažné záväzky. Pluralita veriteľov je teda takou materiálnou podmienkou pre vyhlásenie konkurzu, ktorá musí byť splnená pred vyhlásením konkurzu, ako aj po vyhlásení konkurzu. Treťou podmienkou je dostatok majetku dlžníka na úhradu nákladov konkurzu.

31. Dlžník po doručení uznesenia súdu prvej inštancie zo 14. decembra 2020, ktorým bol vyzvaný na osvedčenie svojej platobnej schopnosti, založil svoju obranu v konaní na nesplnení podmienok na vyhlásenie konkurzu spočívajúcu v absencii plurality veriteľov. Zároveň iba všeobecne namietal, že pohľadávky označených veriteľov neuznáva, tieto považuje za sporné. Pokiaľ ide o pluralitu veriteľov v konaní, odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, že táto podmienka bola splnená, a to v prípade veriteľov – navrhovateľov. Dlžník neosvedčil spornosť pohľadávky navrhovateľa v 1. rade, ktorý ju doložil podľa § 12 ods. 2 písm. c) ZKR, potvrdením správcu, že pohľadávku účtuje v účtovníctve v súlade s účtovnými predpismi. Dlžník pritom predložil súdu svoje v poradí prvé vyjadrenie podľa § 19 ods. 1 ZKR po zákonnej lehote, čo má za následok zákonnú fikciu neosvedčenia platobnej schopnosti dlžníka [§ 19 ods. 1 písm. c) ZKR]. V konaní nebolo sporné, že navrhovateľ v 1. rade poskytol v prospech dlžníka peňažné prostriedky z titulu darovania, ktoré neboli dlžníkom vrátené. Dlžník v konaní síce namietal, že navrhovateľ v 1. rade nepreukázal, že ho navrhovateľ v 1. rade vyzval na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov, no z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ vyzval dlžníka a jeho štatutárny orgán (██████████) na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov, čo bolo v konaní preukázané poštovým podacím hárkom, ako aj oznámením pošty, z ktorých vyplýva, že výzva na vrátenie peňažných prostriedkov sa dostala do dispozičnej sféry dlžníka, pričom je nerozhodné, že si poštovú zásielku nevyzdvihol. Podľa § 33 „Zákona o nadáciách“ je prijímateľ peňažných prostriedkov povinný tieto použiť iba na účel, na ktorý boli poskytnuté, a v prípade, že nepreukáže ich použitie, je povinný ich bezodkladne nadácii vrátiť. Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ v 1. rade (nadácia) vyzval dlžníka listom z 3. mája 2018 na vyúčtovanie a preukázanie použitia poskytnutých finančných prostriedkov a listom z 15. mája 2018 na ich vrátenie, no splnenie týchto povinností dlžníkom nebolo preukázané, resp. tvrdené. Sám dlžník v konaní pritom uviedol, že došlo k strate jeho účtovníctva, čo potvrdil aj jeho štatutárny orgán. Navrhovateľovi v 1. rade tak vzniklo právo na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov v súlade s § 33 „Zákona o nadáciách“, pričom dlžník nerozporoval ani tvrdenia navrhovateľa v 1. rade, že dlžníka vyzýval na ich vrátenie pri rôznych príležitostiach aj ústnou, resp. elektronickou formou, pričom zákon obligatórne písomnú formu takejto žiadosti nevyžaduje. Z uvedených dôvodov navrhovateľ v 1. rade osvedčil svoju pohľadávku voči dlžníkovi, ktorý opačne neosvedčil jej spornosť.

32. Keďže súd prvej inštancie dospel k záveru, že dlžník osvedčil spornosť pohľadávky veriteľa ██████████, teda na ňu pre účely splnenia podmienok pre vyhlásenie konkurzu neprihliadal,

odvolací súd upriamil pozornosť na pohľadávku navrhovateľa v 2. rade. Navrhovateľ v 2. rade svoju pohľadávku doložil potvrdením správcu, že pohľadávku účtuje v účtovníctve v súlade s účtovnými predpismi. Ide o pohľadávku označenú ako „cestovné“, ktorá bola na navrhovateľa v 2. rade postúpená na základe zmluvy uzatvorenej 10. januára 2020 medzi [REDAKOVANÉ] ako postupcom a navrhovateľom v 2. rade ako postupníkom. Dlužník svoju obranu proti tejto pohľadávke založil iba na tvrdeniach, že ide o účelové postúpenie pohľadávky v snahe umelo vytvoriť pluralitu veriteľov a také konanie je potrebné považovať za výkon práva odporujúci dobrým mravom, ktorému nemožno poskytnúť právnu ochranu. Dlužník do ukončenia dokazovania na súde prvej inštancie výšku a ani právny dôvod tejto pohľadávky nerozporoval.

33. V konaní nebolo sporné, že veritelia sú personálne a majetkovo prepojení v osobe [REDAKOVANÉ]. Aj napriek tomu však súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, že pohľadávky navrhovateľov nepredstavujú pre účely konkurzu tzv. „jednu pohľadávku“, teda pluralita veriteľov bola zachovaná. Pohľadávky navrhovateľov majú odlišný právny dôvod vzniku, teda ide o samostatné pohľadávky, ktoré vznikli rôznym veriteľom ako samostatným subjektom práva. Za daných okolností je právne bezvýznamné, že samostatné subjekty práva sú prípadne personálne alebo majetkovo prepojené, keďže u navrhovateľa v 2. rade nejde o postúpenie iba časti tej istej pohľadávky, nemožno takéto postúpenie považovať za účelové, v snahe dosiahnuť pluralitu veriteľov, keďže táto (pluralita) existovala už pred samotným postúpením pohľadávky na navrhovateľa v 2. rade. Samotným postúpením pohľadávky z pôvodného veriteľa [REDAKOVANÉ] na navrhovateľa v 2. rade sa postúpená pohľadávka nemení, mení sa iba osoba veriteľa. V opačnom prípade by sme museli dôjsť k absurdným záverom, že za jednu pohľadávku pre účely konkurzu by bolo nevyhnuté považovať každú pohľadávku, ktorá vznikla akémukoľvek subjektu práva z rôzneho právneho dôvodu, no títo veritelia by boli zároveň vzájomne prepojené subjekty, čo je bežné v prípade štátnych orgánov a inštitúcií (daňový a colný úrad, Sociálna poisťovňa, zdravotná poisťovňa), ktoré sú majetkovo napojené na štát a jeho rozpočet, resp. personálne prepojené v podobe ministerstva (a konkrétneho ministra), čo nezodpovedá úmyslu zákonodarcu. Odvolací súd preto dospel k záveru, že v prípade navrhovateľa v 2. rade ako veriteľa nejde o šikanózne konanie ani o výkon práva odporujúci dobrým mravom. Odvolací súd neprihliadol na námietky spochybňujúce právny základ, resp. výšku pohľadávky navrhovateľa v 2. rade, ktoré dlžník uplatnil až v priebehu odvolacieho konania, keďže na ich uplatnenie neboli splnené zákonné podmienky (§ 366 CSP). Z uvedených dôvodov aj navrhovateľ v 2. rade osvedčil svoju pohľadávku voči dlžníkovi, ktorý opačne neosvedčil jej spornosť.

34. K ďalším tvrdeniam sťažovateľa odvolací súd uviedol, že platná právna úprava nebráni podaniu veriteľského návrhu na vyhlásenie konkurzu aj v prípade tzv. nejudikovaných pohľadávok. Vyhlásením konkurzu a následným popretím prihlásenej pohľadávky navrhovateľa v 1. rade ako veriteľa bude jeho pohľadávka preskúmaná v osobitnom, tzv. incidenčnom konaní. Neobstojí ani obrana úpadcu, že vo svojom účtovníctve neeviduje záväzky zodpovedajúce pohľadávkam navrhovateľov, keďže ani samotné účtovníctvo nemusí dávať verný obraz o stave záväzkov dlžníka a je len na účtovnej jednotke, ktoré záväzky zahrnie do svojho účtovníctva. Poukázal na to, že sám dlžník vyhlásil, že došlo u neho k strate účtovných dokladov, čo vyvoláva pochybnosť o úplnosti a správnosti účtovnej evidencie úpadcu. K námietkam o špekulatívnom postupe veriteľov pri podávaní návrhu na vyhlásenie konkurzu, ako aj ich postupe v konkurznom konaní odvolací súd uviedol, že je len prirodzené, že veriteľ – navrhovateľ podáva návrh na vyhlásenie konkurzu

s cieľom a účelom dosiahnuť vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka, čo napokon predpokladá aj platná právna úprava. Nemožno pritom pričítať na ťarchu navrhovateľa v 1. rade, že využil zákonné oprávnenie a zložil na účet súdu preddavok na úhradu nákladov konkurzu, a tak dosiahol vyhlásenie konkurzu na dlžníka aj za situácie, že predbežný správca zistil, že majetok dlžníka nebude postačovať ani na úhradu nákladov konkurzu. Odvolací súd preto konštatoval správnosť záveru súdu prvej inštancie, že podmienky na vyhlásenie konkurzu na dlžníka boli splnené, keďže dlžník má viac ako jedného veriteľa, viac ako jeden peňažný záväzok 30 dní po lehote splatnosti a taktiež, že majetok dlžníka síce nebude postačovať ani na úhradu nákladov konkurzu, čo však nebráni vyhláseniu konkurzu, keďže podľa § 20 ods. 2 ZKR navrhovateľ v 1. rade zložil na účet súdu preddavok na úhradu nákladov konkurzu.

35. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia nevyhodnotil argumentáciu sťažovateľa ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie napadnutého rozhodnutia dostatočne objasňuje skutkový a právny základ prerokovávanej veci, primeraným spôsobom reflektuje na odvolacie námietky sťažovateľa, pričom spôsob jeho odôvodnenia nie je v rozpore so zárukami vyplývajúcimi zo základného práva na súdnu ochranu a nemožno mu vyčítať arbitrárnosť. Záver krajského súdu o splnení podmienok na vyhlásenie konkurzu na majetok sťažovateľa ústavný súd považuje za dostatočne odôvodnený a ústavne udržateľný.

36. Keďže ústavný súd dospel k záveru o ústavnej udržateľnosti a súladnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu s označenými právami sťažovateľa, teda že krajský súd neporušil jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavnej sťažnosti ani v tejto časti nevyhovel.

37. Vzhľadom na nevyhovenie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu